

Zobowiązanie nauczycieli do realizowania na terenie szkoły 40-godzinnego tygodnia czasu pracy niesie ze sobą konsekwencje prawne i finansowe.

- W minionym roku czas pracy nauczycieli pojawiał się często na łamach gazet. Spodziewamy się, że w Nowym Roku zdominuje on dyskusję o edukacji, ponieważ coraz więcej gmin, nakazuje nauczycielom przebywać w szkole 8 godzin dziennie, niezależnie od ich pensum dydaktycznego – mówił Sławomir Broniarz, prezes ZNP podczas konferencji prasowej w Warszawie, 3 stycznia 2012 r.

Jako **Związek Nauczycielstwa Polskiego** przestrzegamy przed „falandyzacją” prawa oświatowego przez oraz przed stosowaniem swobodnej interpretacji zapisów ustawy Karta Nauczyciela wymieszanej z zapisami Kodeksu pracy.

Przyjęcie rozwiązania - realizowania 40 godzin czasu pracy tygodniowo na terenie szkoły, czyli 8 godz. dziennie, jest rozwiązaniem pozaprawnym.

Wielokrotnie w tej sprawie wypowiadał się Główny Inspektor Pracy, który stwierdził, że **nie jest możliwe ściśle rozliczanie czasu pracy nauczycieli**. Podobne zdanie miał minister edukacji, odpowiadając na interpelację poselską. Wypowiedział się także w tej sprawie sąd (Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie w wyroku z dnia 5 lipca 2005 r. sygn. akt III SA/Kr335/05).

Co mówi prawo?

I. Nauczycieli nie można zobowiązywać do realizowania na terenie szkoły kodeksowej normy czasu pracy 8 godzin na dobę, ponieważ:

zgodnie z art.5 Kodeksu pracy, jeżeli stosunek pracy określonej kategorii pracowników regulują przepisy szczególne, to przepisy kodeksu stosuje się w zakresie nieuregulowanym tymi przepisami. Przykładem są właśnie nauczyciele, dla których podstawowym aktem prawnym jest ustawa Karta Nauczyciela. W tej sytuacji to ta szczególna ustawa ma pierwszeństwo przed kodeksem pracy, a tylko gdy nie reguluje ona określonych zagadnień, w grę wchodzi kodeks pracy. Zwracamy uwagę, że ustawa Karta reguluje szczegółowo czas pracy nauczyciela w art.42 precyzując, że czas pracy nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć nie może przekraczać 40 godzin na tydzień. Ale Karta nie mówi jednak o dobowej 8-godzinnej normie czasu pracy, a o tygodniowym obowiązkowym wymiarze zajęć dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych, który kształtuje się w zależności od stanowiska od 18 do 30 godzin.

II. Nie można zobowiązać nauczycieli do przebywania 40 godzin w szkole, ponieważ:

nie ma w obecnych zapisach regulacji, która dawałaby organom prowadzącym kompetencje do regulowania kwestii zobowiązania nauczycieli do przebywania i ewidencjonowania na terenie szkoły 40 godz. czasu pracy tygodniowo. Art. 91 d ustawy KN potwierdza w sposób jednoznaczny brak takich kompetencji zarówno po stronie organu stanowiącego, jaki i wykonawczego.

III. Ustawodawca nie miał na celu zobowiązania nauczycieli do przebywania w szkole 40 godzin w tygodniu, ponieważ:

- przemawia za tym art.42 ust.2 KN. Ustawodawca wskazuje trzy równoprawne elementy składowe 40 godz. tygodniowego czasu pracy nauczyciela, pozostawiając swoistą swobodę nauczycielowi w realizacji trzeciego elementu jakim są zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych, z samokształceniem i doskonaleniem zawodowym.

Ustawodawca pracę własną nauczyciela wykonywaną w domu, bibliotece, z wykorzystaniem Internetu, czy doskonalenie zawodowe na kursach kwalifikacyjnych itd. każe traktować jako pełnoprawny składnik czasu pracy, za który przysługuje nauczycielowi wynagrodzenie.

IV. Ustawodawca nie miał na celu zobowiązania nauczycieli do ewidencjonowania pełnego 40-godzinnego tygodnia, ponieważ:

przemawia za tym redakcja art.42 ust.7a. Ustawodawca treścią tego artykułu zobowiązał nauczycieli do ewidencjonowania w dziennikach lekcyjnych lub dziennikach zajęć lub dziennikach zajęć pozalekcyjnych tylko niektórych zajęć i czynności realizowanych w ramach czasu nauczyciela. Przede wszystkim zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych prowadzonych bezpośrednio z uczniami i wychowankami, albo na ich rzecz, w wymiarze określonym w ust.3 lub ustalonym na podstawie ust.4a albo ust.7, czyli tzw. pensum, a także innych zajęć i czynności wynikających z zadań statutowych szkoły, w tym zajęć opiekuńczych i wychowawczych uwzględniających potrzeby i zainteresowania uczniów. Czyli zajęć dydaktyczno – wyrównawczych, kompensacyjno – korekcyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych, czy zajęć realizowanych w ramach tzw. godzin karcianych, ponadto w dyspozycji pracodawcy pozostają także inne dokumenty ewidencjonujące czas pracy nauczyciela realizującego inne zadania statutowe szkoły, jak protokoły rad pedagogicznych, karty wycieczek, terminy posiedzeń Zespołów ds. uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, terminy rad samokształceniowych, harmonogram zebrań z rodzicami uczniów, terminy spotkań stypendialnej komisji szkolnej, terminy spotkań samorządu uczniowskiego itd.

Natomiast zupełnym milczeniem ustawodawca pomija kwestie ewidencjonowania trzeciego elementu jakim jest praca własna nauczycieli. W konsekwencji, w stosunku do nauczycieli nie ewidencjonuje się całego 40 godz. wymiaru czasu pracy, jedynie tę jego część wynikającą z art. 42 ust.3, 4a lub 7.

Ponadto, zgodnie z przepisami ogólnego prawa pracy pracodawca prowadzi ewidencję czasu pracy pracownika dla celów prawidłowego ustalenia jego wynagrodzenia i innych świadczeń związanych z pracą. W przypadku nauczycieli o wymiarze etatowym ich zatrudnienia i tym samym wysokości wynagrodzenia decyduje pensum, które jest ewidencjonowane.

Konsekwencje

Pragniemy podkreślić, że zobowiązanie nauczycieli do realizowania na terenie szkoły 40-godzinnego tygodnia czasu pracy niesie ze sobą konsekwencje prawne i finansowe. Są to m.in.:

- **stworzenie warunków do pracy własnej nauczyciela na terenie szkoły** (ciche stanowisko do pracy własnej, stały dostęp do Internetu, drukarki, kserokopiarki, tonerów, papieru lub innych materiałów biurowych koniecznych do przygotowania pomocy dydaktycznych). To spowoduje dodatkowe wydatki po stronie samorządów. Dzisiaj szkoły nie są przygotowane do zapewnienia

nauczycielom warunków do takiej pracy, jakie możemy np. obserwować w niemieckich szkołach;

- **odpowiednie wyposażenie biblioteki szkolnej** w niezbędne podręczniki, literaturę fachową, czasopisma fachowe i metodyczne niezbędne nauczycielom do przygotowania zajęć dydaktycznych gwarantujących realizację podstawy programowej;

- **organizowanie i finansowanie** na terenie szkoły samokształcenia i doskonalenia zawodowego bądź delegowanie na zasadach kodeksowych nauczycieli do udziału w nich.

Innymi słowy, nauczyciel nie może spędzać tych godzin na korytarzu w szkole, tylko pracodawca musi mu zapewnić miejsce pracy, np. stanowisko pracy jak w biurze. Nauczyciel nie może stać na korytarzu!

Pragniemy jeszcze zwrócić uwagę, że jeśli warunki pracy i wyposażenie szkoły nie będą pozwalały nauczycielowi na kompleksowe przygotowanie się do lekcji (bo np. nie ma szerokopasmowego Internetu, do którego nauczyciel ma dostęp najczęściej w domu) to te – nazwijmy je - „domowe” godziny poświęcone na to zadanie, będzie można zaliczyć do godzin nadliczbowych.

To natomiast oznacza, że **za każdą godzinę pracy powyżej 8-godzinnej kodeksowej normy pracy należy się nauczycielom dodatkowe wynagrodzenie. Tak samo, jak za czas spędzony w pracy z uczniami na wycieczkach szkolnych, zielonych szkołach, uroczystościach z udziałem uczniów, czy czas trwania zebrań z rodzicami, które odbywają się zazwyczaj popołudniami.**

Będziemy edukować nauczycieli, informować ich jakie mają prawa, co musi zapewnić im samorząd nakazując 8-godzinną pracę w szkole, czego mogą się domagać i jakiego wynagrodzenia za pracę ponad 8-godzinny czas spędzony w szkole. Nadliczbowe godziny są godzinami płatnymi i są droższe niż godz. ponadwymiarowe!

W tym celu wydaliśmy dwie książeczki „Czas pracy i zadania nauczyciela w świetle przepisów prawa oświatowego” oraz „Wszystko o godzinach karcianych”. To kompendium wiedzy na temat godzin ponadwymiarowych, godzin doraźnych zastępstw nauczycieli oraz tzw. godzin karcianych, czyli obowiązujących nauczycieli godzin, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b ustawy Karta Nauczyciela.

Będziemy je rozpowszechniać wśród nauczycieli! Jeśli samorządy tak interpretują prawo, to nauczyciele pracujący codziennie 8 godzin w szkole, będą domagali się restrykcyjnego wręcz wywiązania się z obowiązków pracowniczych, czyli m.in.:

- odpowiedniego stanowiska pracy w szkole,

- wynagrodzenia za nadliczbowe godziny poświęcone np. na zebrania z rodzicami, wycieczki, przygotowanie się do zajęć.

Podsumowując, przestrzegamy przed nadinterpretacją prawa oświatowego dotyczącego tygodniowego czasu pracy, jednocześnie informując, że jako nauczyciele będziemy domagać się zapewnienia odpowiedniego miejsca pracy w szkole oraz wynagrodzenia za nadliczbowe godziny poświęcone np. na zebrania z rodzicami, wycieczki. A to spowoduje dodatkowe koszty.

Związek Nauczycielstwa Polskiego